

Izveštaj sa održavanja V sjednice Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske za implementaciju Sporazuma između Republike Crne Gore i Republike Turske o ekonomskoj saradnji

Peta sjednica Mješovite komisije za implementaciju Sporazuma o ekonomskoj saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske održana je 3. i 4. oktobra 2019. godine u Podgorici. Zasijedanje Mješovite komisije održalo se u skladu sa članom 3 Sporazuma o ekonomskoj saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske, koji je potpisan 11. decembra 2009. godine.

Mješovitom komisijom kopredsjedavali su potpredsjednik Vlade Crne Gore za ekonomsku politiku i finansijski sistem i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja, gospodin Milutin Simović i ministar omladine i sporta Republike Turske, gospodin Mehmet Muharrem Kasapoglu.

Na sjednici su razmijenjena iskustva i informacije između partnerskih institucija i definisani konkretni modaliteti saradnje u oblastima koje su prepoznate kao obostrano korisne: trgovina i investicije, industrija i preduzetništvo, saobraćaj, energetika, poljoprivreda, ribarstvo, ruralni razvoj, šumarstvo i vodoprivreda, turizam, zaštita životne sredine, prosvjeta, zdravstvo, sport i druge oblasti.

Kao rezultat rada i konstruktivnog dijaloga koji se vodio na plenarnoj sjednici potpisani su Protokol sa zasijedanja pete sjednice crnogorsko-turske Mješovite komisije za ekonomsku saradnju, kojim su definisani konkretni modaliteti saradnje i Sporazum o saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske u oblasti mladih i sporta.

Naglašavajući značaj razvoja saradnje u oblasti trgovine na dalje produbljivanje bilateralnih ekonomskih odnosa između dvije zemlje, zajednički je ocijenjeno da se obim trgovine između Crne Gore i Republike Turske povećao u periodu od četvrtog zasjedanja Mješovite komisije za ekonomsku saradnju, ali da i dalje postoji veliki potencijal za povećanje obima robne razmjene. U tom smislu, obje strane su se saglasile da u narednom periodu ulože dodatne napore ka postizanju obima bilateralne trgovine od 250 miliona dolara do 2022. godine, kao što je dogovoreno na četvrom zasijedanju Mješovite komisije.

Objе strane su izrazile obostrano zadovoljstvo zbog uspješnog završetka pregovora o izmjenama Sporazuma o slobodnoj trgovini (SST) koji su rezultirali potpisivanjem Protokola I i III o dodatnoj liberalizaciji međusobne trgovine poljoprivrednim proizvodima i pristupu tržištu usluga, 17. jula u Ankari.

Naglašavajući važnost investicija za dalje unapredjenje ekonomskih i trgovinskih odnosa dvije zemlje, obje strane su ocijenile važnost pružanja neophodne podrške i pomoći investitorima u cilju obezbjeđivanja njihovog efikasnijeg poslovanja.

U želji da poboljšaju saradnju između privatnih sektora dvije zemlje, obje strane su se dogovorile da razmjenjuju informacije i istražuju mogućnosti za uspostavljanje saradnje između poslovnih asocijacija i udruženja, kao i različitih profesionalnih organizacija.

S obzirom na značaj saradnje u sektorima građevinskih i inženjerskih konsultantskih usluga, obje strane su se složile da ohrabre svoje kompanije kao i s njima povezane institucije na dalju saradnju.

U oblasti industrije i preduzetništva, obje strane su predstavile svoje industrijske politike, uključujući mjere, programe i druge inicijative koje se odnose na industrijski razvoj države i izrazile interes za jačanje saradnje u sektorima: industrije tekstila i odjeće, industrije metala i mašina, drvnih i drvoprerađivačkih proizvoda, građevinskog materijala, prehrambenih proizvoda i prerade hrane, uključujući HALAL proizvode.

Ističući značaj potpisivanja Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o saradnji u odbrambenoj industriji na dalji razvoj sektora odbrambene industrije i ukupan industrijski razvoj obje države, zajednički je ocijenjena potreba da se u narednom periodu ubrza sprovođenje internih pravnih procedura, neophodnih za stupanje na snagu navedenog Sporazuma.

U cilju daljeg unaprjeđenja saradnje u oblasti razvoja malih i srednjih preduzeća, obje strane su se saglasile da u što skorije vrijeme treba pripremiti Akcioni plan, kojim će se definisati način realizacije konkretnih modaliteta saradnje, koji su definisani Memorandumom o saradnji, potpisanim između Organizacije za razvoj malih i srednjih preduzeća (KOSGEB) Republike Turske i Crne Gore, Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća (SMEDD).

Na navedenoj komisiji je takođe razmatrana mogućnost za unaprjeđenje saradnje u oblastima pomorskog, drumskog i željezničkog saobraćaja.

U oblasti drumskog saobraćaja, obje strane su se saglasile da dijalog o svim pitanjima od obostranog interesa treba nastaviti u formatu Zajedničkog odbora za drumski saobraćaj, shodno članu 13 Sporazuma između Vlade Republike Turske i Vlade Crne Gore o međunarodnom drumskom prevozu putnika i robe.

U tom smislu, obje strane su dogovorile da se u što skorije vrijeme održi prva sjednica Mješovite komisije za saobraćaj, o čijem mjestu i datumu održavanja će se naknadno dogovoriti diplomatskim putem, posredstvom nadležnih ministarstava.

Imajući u vidu da je poslednji sastanak Zajedničkog odbora za drumski saobraćaj između Crne Gore i Republike Turske održan 7. i 8. jula 2009. godine, dogovoreno je da se sljedeći sastanak navedenog Odbora održi 2020. godine u cilju liberalizacije bilateralnog i tranzitnog prevoza između Republike Turske i Crne Gore.

Takođe, obje strane su pozdravile predlog turske strane da pregovori o Bilateralnom sporazumu o kombinovanom teretnom saobraćaju započnu u 2019. godini, ističući značaj koji će potpisivanje navedenog Sporazuma imati na stvaranje boljih uslova za razvoj efikasnog intermodalnog transporta, omogućavanje modalnog prelaska sa drumskog na željeznički i vodení saobraćaj, uz istovremeno jačanje atraktivnost usluga željezničkog i pomorskog prevoza.

U oblasti bezbjednosti saobraćaja, obje strane su se složile u ocjeni neophodnosti sprovođenja daljeg istraživanja modaliteta za unaprjeđenje saradnje, u oblasti obrazovanja i mehanizama razmjene informacija o bezbjednom prevozu opasnih materija kao i u pitanjima koja se tiču izdavanja odobrenja, sertifikata, kao i pregleda paketa, ambalaža, cisterni koje se koriste u međunarodnog prevoza opasnih materija, shodno Konvenciji ADR.

Obje strane su izrazile interes za podsticanjem saradnje u oblasti informacionih i komunikacionih tehnologija i poštanskih usluga, na bazi jednakosti, reciprociteta i zajedničkog interesa, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom obje države.

Imajući u vidu značaj razvoja energetike na dalje unaprjeđivanje bilateralnih ekonomskih odnosa dvije zemlje, obje strane su istakle važnost razmjene informacija o mehanizmima za privlačenje investicija uključujući modele finansiranja projekata i naglasile važnost unaprjeđenja saradnje, posebno u oblasti obnovljivih izvora energije (vjetroelektrane, solarni paneli, hidroelektrane, itd.), kao i razmjene iskustava i znanja u privlačenju investicija u oblasti obnovljivih izvora energije.

U cilju razvoja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti, obje strane su se saglasile da sarađuju u tehničkim i regulatornim pitanjima o distribuciji prirodnog gasa, obnovi hidroelektrana i obnovljivim izvorima energije.

Crnogorska strana pozdravila je izraženo interesovanje turske strane za prodaju LNG-a Crnoj Gori kamionima.

U oblasti poljoprivrede, ribarstva, ruralnog razvoja, šumarstva i vodoprivrede, obje strane su izrazile interes za jačanje saradnje u sledećim sektorima: poljoprivredna istraživanja i biotehnologija, tehnička i naučna saradnja u oblasti pčelarstva, akvakultura, drvna industrija, proizvodnja ljekovitog bilja, biljnih proizvoda i kontrole kvaliteta i sertifikacije navedenih proizvoda, organske proizvodnje, proizvodnje maslinovog ulja, borbe protiv dezertifikacije i erozije, pripreme i upravljanja šumskim požarima, integrisanog upravljanja šumskim štetočinama, upravljanja rječnim slivovima, saradnje u borbi protiv poplava u gornjim rječnim slivovima, borbe protiv poplava i suša, praćenje i upravljanje kvalitetom voda, uticaj klimatskih promjena na vodne resurse, razmjene i obuke eksperata.

Turska strana predložila je saradnju u oblastima planiranja, redizajna i modernizacije mreže meteorološkog osmatranja, analize trenutnog stanja i potreba, utvrđivanja tehničkih specifikacija sistema, procesa nabavke, instalacije i rada, održavanja, popravki i kalibracionih usluga, obuka i savjetodavnih usluga za izgradnju kapaciteta.

Obje strane složile su se da organizuju inspekcijske misije predstavnika nadležnih institucija, kako bi pripremili proizvođače proizvoda životinjskog porijekla, za sprovođenje izmjena i dopuna FTA.

U cilju definisanja institucionalnog okvira za uspostavljanje saradnje u oblasti vodoprivrede, turska strana se obavezala crnogorskoj da u što kraćem roku dostavi nacrt Sporazuma o saradnji između Vlade Republike Turske i Vlade Crne Gore, u oblasti vodoprivrede.

Naglašavajući značaj razvoja turizma na dalje unaprijeđenje bilateralnih ekonomski odnosa između Crne Gore i Republike Turske, obje strane su zajednički ocijenile da postoji potreba za daljim intenziviranjem saradnje, koja će biti usmjerena na podsticanje razmjene informacija o svima temama od zajedničkog interesa i o međunarodnim događajima, izložbama i sajmovima čiju su domaćini obje zemlje. Takođe je izražena spremnost promovisanja međusobne podrške u međunarodnim organizacijama i institucijama.

U cilju unaprijeđenja bilateralnih odnosa između Crne Gore i Republike Turske u oblasti zaštite životne sredine, obje strane su se saglasile da postoji potreba za intenziviranjem saradnje u oblastima: zaštite biološke raznovrsnosti, definisanja mjera za prilagođavanje klimatskim promjenama, uključujući održivo upravljanje šumama, upravljanja kvalitetom vazduha, sigurno upravljanje hemikalijama, upravljanja otpadom i otpadnim vodama, radio-ekološkog monitoringa, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti.

Takođe je postignuta saglasnost da u narednom periodu treba intenzivirati aktivnosti na razvijanju saradnje između relevantnih organizacija dvije zemlje i na razmjeni stručnjaka u vezi izradnje pametnih gradova, infrastrukture prostornih podataka i urbanih informacionih sistema, posebno u oblastima: razvoja novih modela urbane obnove, planiranja stanovanja na osnovu visine mjesečnih dohodaka, definisanja metoda za poboljšanje socijalnih aspekata projekata, određivanje ideja za poboljšanje socijalne adaptacije, razvoja novih finansijskih alata za implementaciju urbane obnove i određivanja novih tehnologija i produkcija za implementaciju. U tom kontekstu, obje strane su dogovorile da podrže projekte bratimljenja gradova između lokalnih uprava, radi razvijanje saradnje u navedenim oblastima.

Ističući pozitivna iskustva saradnje u oblasti zdravstva, zajednički je ocijenjeno da u narednom periodu treba intenzivirati aktivnosti usmjerene na jačanje zdravstvenih sistema obje države,

na organizovanju stručnih obuka za zdravstveno osoblje i na unaprjeđenju razvoja saradnje u oblasti zdravstvenog turizma, lijekova i medicinskih sredstava.

Izražavajući zadovoljstvo implementacijom Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske u oblasti zdravstva i medicinskih nauka, obje strane su zajednički ocijenili potrebu održavanja prvog sastanka Zajedničke radne grupe između Crne Gore i Republike Turske i potpisivanje Akcionog plana, na čijim osnovama će navedena grupa bazirati svoje dalje aktivnosti.

U oblasti prosvjete, zajednički je ocijenjena neophodnost intenziviranja saradnje u oblastima koje se odnose na: definisanja sporazuma o međusobnom priznavanju diploma na svim nivoima, mobilnosti akademskog osoblja, školskog osoblja i učenika, razmjene informacija i iskustava o praktičnoj nastavi u oblasti visokog obrazovanja i učešća u zajedničkim projektima.

Obje strane su se složile da treba nastaviti aktivnosti na relizaciji Memoranduma o razumijevanju između Vlade Republike Turske i Vlade Crne Gore o saradnji i intenzivirati aktivnosti u vezi dodjele stipendija na bazi reciprociteta, definisanja međusobnog priznavanja svih stepena obrazovanja, razmjene nastavnog kadra i studenata i učešća dvije zemlje u zajedničkim projektima.

Turska strana je informisala crnogorsku stranu o namjeri turske Maarif fondacije da posluje u Crnoj Gori i obratila joj se zahtjevom za sticanje pravnog statusa u Crnoj Gori.

Ističući značaj osnivanja turske fondacije Maarif, istaknuta je spremnost crnogorske strane za pružanja podrške navedenoj fondaciji u pogledu pribavljanja dozvola za obuku i svih vrsta dozvola potrebnih za otvaranje obrazovnih ustanova, kao jedinoj organizaciji ovlašćenoj za otvaranje škola u inostranstvu, u ime Republike Turske.

Crnogorska strana je takođe upoznala predstavnike Maarif fondacije sa svim vrstama podsticaja i programa podrške obrazovanju, koji se pružaju privatnim školama i učenicima u privatnim školama u Crnoj Gori.

U oblasti sporta, obje strane su se složile da promovišu bilateralne odnose između mladih i omladinskih organizacija obje države i da podstaknu saradnju putem istraživanja, simpozijuma, radionica i sličnih aktivnosti i razmjene stručno znanje i publikacije o mladima i sportu.

Postignut je dogovor da se crnogorski studenti u Republici Turskoj podstiču na prijavljivanje i učestvovanje u društvenim, kulturnim, umjetničkim aktivnostima i volonterskim treninzima i drugim aktivnostima, koje sprovode Ministarstvo omladine i sporta Republike Turske.

Obje strane su izrazile zadovoljstvo potpisivanjem Sporazuma o saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske u oblasti mladih i sporta na marginama pete sjednice Mješovite komisije za ekonomsku saradnju, kojim će se uspostaviti institucionalni okvir za unaprjeđenje saradnje u oblasti sporta i mladih.

Obje strane su izrazile zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom na području standardizacije, akreditacije, metrologije i ocjene usaglašenosti i složile se da se međusobno podržavaju u međunarodnim organizacijama i drugim inicijativama i projektima međunarodnih i regionalnih organizacija u tim oblastima.

Obje strane su pozdravile organizaciju „Balkanske konferencije o standardizaciji“ koja se održala od 30. septembra do 2. oktobra 2019.godine u Tivtu, u Crnoj Gori.

Takodje je dogovoreno unaprjeđenje saradnje u oblasti kulture, zaštite i obnove materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara, ulaganje dodatnih napora na podsticanju učešća na

međunarodnim sastancima i objavljivanje izvještaja koji se odnose na oblast očuvanja muzeja, biblioteka i arhiva u svojim zemljama, promovisanje prevoda književnih djela, podsticanje naučnih istraživanja i održavanja radionica u cilju unapređenja međusobnog priznavanja, podrška razmjeni zaposlenih u oblasti kulturne baštine, saradnje i razmjene u oblasti pozorišta i filma, kao i učešće na međunarodnim festivalima u tim oblastima u obje zemlje, pored održavanja zajedničkih projekata.

Dogovoreno je da se sledeća sjednica Mješovite komisije za ekonomsku saradnju između Crne Gore i Republike Turske održi 2020. godine u Crnoj Gori, a datum će biti utvrđen putem diplomatskih kanala.

Na marginama navedene Komisije održan je niz bilateralnih susreta državnih zvaničnika Crne Gore sa potpredsjednikom Vlade Republike Turske i ministrom omladine i sporta Republike Turske, g-dinom Mehmet Kasapoglu-om.

Upriličen je bilateralni sastanak potpredsjednika Vlade Crne Gore za ekonomsku politiku i finansijski sistem i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja g-dina Milutina Simovića sa potpredsjednikom Vlade Republike Turske i ministrom omladine i sporta Republike Turske, g-dinom Mehmet Kasapoglu-om.

Na sastanku je ocijenjeno da su odnosi dvije države dobri i sadržajni, da ekonomska razmjena konstantno raste i da su planirani ciljevi realni i ostvarivi na korist obje zemlje.

Potpredsjednik Simović je istakao zadovoljstvo što je u prilici da sa ministrom Kasapogluom u kapacitetu kopredsjedavajućih Mješovitom komisijom sarađuje i zajednički radi na unapređenju ekonomskih i ukupnih bilateralnih prijateljskih, partnerskih i savezničkih odnosa dvije zemlje.

Potvrđeno je da Crna Gora i Republika Turska održavaju dobre i sadržajne odnose u gotovo svim oblastima. Potpredsjednik Simović je istakao da peto zasjedanje Mješovite komisije za ekonomsku saradnju vidi kao dodatni impuls za razvijanje bilateralnih ekonomskih odnosa između dvije zemlje, a posebno daljem snaženju i uvećanju ekonomskih odnosa i trgovinske razmjene na korist obje strane.

Potpredsjednik Simović je apostrofirao značaj potpisanih Protokola I i III čiji je predmet dodatna liberalizacija međusobne trgovine poljoprivrednim proizvodima i pristup tržištu usluga, koji su posebno značajni za crnogorske proizvođače i kompanije u agroindustriji.

Ministar Kasapoglu je zahvalio potpredsjedniku Simoviću na gostoprimstvu i srdačnom prijemu, ističući da izvanredne odnose dvije zemlje potvrđuje visoka dinamika komunikacije na najvišem nivou i brojni sporazumi koje dvije zemlje potpisuju.

Ministar Kasapoglu je potvrdio da Vlada Republike Turske pomno prati značajan doprinos Crne Gore u procesu stabilizacije i unapređenja saradnje na Zapadnom Balkanu i naš uspješan put u pregovaračkom procesu sa EU. Ministar je istakao da učlanjenje u NATO nije samo uspjeh Crne Gore, regiona i NATO-a, već je to uspjeh na globalnom nivou.

Turski ministar je informisao potpredsjednika Simovića o projektima koje Vlada Republike Turske realizuje u oblasti obrazovanja i motivisanja mladih ljudi da pokreću projekte i biznise u poljoprivredi. Dogovoreno je da resorna ministarstva u kratkom roku ostvare saradnju na tim projektima.

Takođe je upriličen susret ministra sporta i mladih, g-dina Nikole Janovića sa ministrom sporta i omladine Republike Turske i kopredsjednikom Mješovite komisije za ekonomsku saradnju sa turske strane, Mehmet Muharem Kasapogluom.

Ministar Janović je istakao da je sport uvijek najbolji model promocije i unapređenja bilateralnih odnosa i da mu je izuzetno zadovoljstvo, što će resor na čijem se čelu nalazi doprinijeti dodatnom snaženju dobrih odnosa Crne Gore i Republike Turske.

Imajući u vidu da su Crna Gora i Republika Turska snažno povezane u različitim oblastima, saradnje, izraženo je zadovoljstvo potpisivanjem Sporazuma o saradnji i u oblasti sporta i